

Vlaanderen
verbeelding werkt

EENSTIJLIGE MEIDOORN (*Crataegus monogyna*)

Niet te verwarren met de zeldzamere tweestijlige meidoorn (Crataegus lavigata)

BASISEIGENSCHAPPEN

STANDPLAATS

- Eenstijlige meidoorn is een lichtboomsoort.
- Hij aardt goed op een vochtige, maar niet op een droge standplaats.
- Evenmin is de meidoorn bestand tegen verharding.

BODEMSOORT

- Deze boom is eerder bodemvaag en verlangt een relatief voedselrijke bodem.

ECOSYSTEEMDIENSTEN

REGULEREND

Bestuiving

- De plant is tweeslachtig, de bestuiving gebeurt door insecten.

Regulering van erosie

- Door het beperkte wortelgestel is deze plant hiervoor niet geschikt.

ONDERSTEUNEND

Bodemvorming

Vlaanderen
verbeelding werkt

CULTUREEL

Spirituele en culturele waarden

- De Latijnse naam is afgeleid van het Griekse kratos wat staat voor kracht en sterkte en sloeg op de uitgesproken hardheid van het hout.
- De meidoorn is het symbool voor de lente, bloei, vruchtbaarheid, maagdelijkheid en seksualiteit. Samen met de verwante doornige sleedoorn is hij ook zinnebeeld voor tweedracht.
- De Kelten organiseerden hun huwelijken wanneer de meidoorn bloeide.
- Door takken van de meidoorn aan hun huis te bevestigen, werden de Germanen spoken en kwade geesten.
- In het oude Griekenland bracht de meidoorn geluk. Daarom droeg de bruid een krans van meidoornbloesem.
- In Frankrijk heet de meidoorn ook 'noble épine'. Men geloofde namelijk dat de doornenkroon van Jezus van meidoorntakken was gevlochten.
- Volgens een oude legende bloeide de staf van Josef van Arimathea, een volgeling van Jezus, elke kerstnacht in Glastonbury (Engeland) en noemde men daarom 'Holy Thorn'. Josef zou daar naar toe zijn gegaan en een kerk gesticht hebben.
- Toen de puriteinen van Cromwell de Engelse koning Charles I onthoofdden, moest ook de Holy Thorn eraan geloven. Op de plaats waar hij stond, ligt nu een gedenksteen. Zijn uitlopers zouden nog steeds bloeien, éénmaal rond Kerst en éénmaal in mei.
- In Duitsland bestreed men koorts met thee van de eerste meidoornbloesem.
- Volgens een oude Franse gewoonte moet men op 1 mei een meidoorntak in de mesthoop steken om te voorkomen dat een pad daar een monster in uitbroedt.
- De drie IJsheiligen 11, 12 en 13 mei noemt men in Nederland ook wel 'Haagdoornkoude'.
- Als de meidoorn veel bloesem heeft, voorspelt dat een rijke korenoogst, terwijl veel rode bessen in het najaar een strenge winter beloven.

Esthetische waarden

- De schors is aanvankelijk glad en bruin. Later wordt deze donkerder en schilfert hij af in kleine, dunne en gekrulde stroken.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- De twijgen zijn donkerrood of bruin en hebben scherpe, 1 tot 2,5 cm lange doorns.
- De bloeiperiode is mei en juni. De bloemen zijn 0,8 tot 1,5 cm breed. De komvormige kroonblaadjes overlappen elkaar gedeeltelijk. Er zijn meeldraden met paarse helmknoppen. Er is maar één stijl, vandaar de naam.
- Bloemen ruiken onaangenaam en doen denken aan de geur van haring.

PRODUCEREND

Voedsel

- De meidoorn is een waardplant voor de sleedoornpage.
- Ook vlinders, hommels en solitaire bijen (zoals zandbijen) laten zich lokken door de meidoorn.
- Door de rijkdom aan vruchten is de meidoorn erg geliefd bij vele vogelsoorten.
- Ook culinair is het een veelzijdig ingrediënt. Hoewel de bessen het meest gebruikt worden, kan je ook de bladknoppen, jonge bladeren, bloemknoppen en bloemen in de keuken toepassen.
- Van het blad en de bladknoppen kan je bijvoorbeeld salade, kruidenthee of wijn maken.
- De bloemknoppen kan je als kappertjes inleggen of stoven als groente.
- De bloemetjes zijn dan weer een mooie toevoeging aan salades of toetjes of als smaakmaker in thee en wijn.
- Meidoornbessen smaken zoet, maar ook wat melig. Dat maakt dat ze rauw niet zo lekker zijn. Meestal worden ze verwerkt tot jam, gelej, chutney en moes of gebruikt als smaakmaker in herfststoofpotten. Uiteraard kan je er ook wijn, likeur of kruidenthee mee maken, en zelfs ketchup.

Grondstoffen

- De eenstijlige meidoorn vormt behoorlijk hard hout. Het zware hout van de meidoorn gebruikt men voor handvatten van gereedschappen en voor kleine voorwerpen.
- Vanwege het sterke hout, de doornen en de dichte groei plantte men meidoornstruiken veel aan in omheiningen om ongewenste dieren en personen van het erf te houden en als veekering. Soms kun je in deze landschapselementen meidoorns vinden met gesnoeide stammen die al honderden jaren oud zijn. Vaak zijn ze zelfs ingetekend op zeer oude landschapskaarten, zoals deze van de Franse topograaf Tranchot, die in opdracht van Napoleon werkte.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- Vorige eeuw kreeg de meidoorn het echter zwaar te verduren. Door de uitvinding van de prikkeldraad moesten steeds meer hagen en houtwallen eraan geloven ten voordele van prikkeldraad.
- Toen eind jaren '70 bacterievuur opdook in België, een bacteriële plantenziekte die je enkel kan bestrijden door de aangetaste planten(delen) te verwijderen, bleek ook de meidoorn hiervoor vatbaar. Om te voorkomen dat de ziekte zich zou verspreiden naar boomkwekerijpercelen of commerciële boomgaarden, voerde men een campagne om meidoornhagen zoveel mogelijk te verwijderen. Daardoor kwam de meidoorn in een kwaad daglicht te staan en wilde men deze niet meer aanplanten.
- Vandaag is het tij gelukkig gekeerd en apprecieert men een (gemengde) haag van meidoorn nu weer volop. De landelijke uitstraling en zijn belang als gastheer voor allerlei dierlijk leven zijn de twee voornaamste redenen.

Geneeskrachtige middelen

- Medicinaal is de meidoorn een erg veelzijdige plant, zowel voor de bloemen, bladeren als de bessen. Een greep uit de mogelijkheden:
 - De meidoorn is een belangrijke plant voor de natuurlijke behandeling van klachten aan hart- en bloedvaten. Klinische studies hebben aangetoond dat de meidoorn een sterke regulerende werking heeft op de hartspier en de bloeddruk. Het versterkt de hartslag en verwijdert de bloedvaten, waardoor de bloedsomloop gestimuleerd wordt. Vooral bij beginnende hartzwakte is het goed inzetbaar. Je kunt het zowel inzetten bij hoge bloeddruk als bij lage bloeddruk en bloeddrukschommelingen.
 - Ditzelfde geldt voor de bloedsuikerspiegel. Daarom past men het toe bijvoorbeeld bij diabetes en hypo- en hyperglykemie.
 - Meidoorn helpt ook bij andere bloedsomloopstoornissen, zoals winterhanden en -voeten, atherosclerose, Ziekte van Raynaud, duizeligheid, etc.
 - Verder werkt meidoorn kalmerend op het zenuwstelsel bij stress, angst en gespannenheid en is het krampwerend.
 - Opgelet: hoewel het een relatief veilig kruid is dat vaak ook samen met reguliere hartmedicatie gebruikt kan worden, is overleg met een huisarts of fytotherapeut aangewezen.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bronnen

- Burnie, David. Bomen. Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 1989.
- Tracqui, Valérie. In het bos – Natuurgids voor kinderen. Deltas België-Nederland, 2002.
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Eenstijlige_meidoorn
- [https://nl.wikipedia.org/wiki/Stijl_\(plant\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Stijl_(plant))
- <https://www.willaert.be/nl/plant/crataegus+monogyna/crmonogy>
- https://www.floravannederland.nl/planten/eenstijlige_meidoorn
- <https://www.groenvanbijons.be/crataegus-monogyna-stricta-eeenstijlige-meidoorn>
- <https://www.ecopedia.be/boom/eenstijlige-meidoorn>
- <https://www.scentandspice.nl/artikelen/meidoorn/>
- <https://www.landbouwleven.be/5212/article/2019-05-06/meidoorn-eeen-klassieke-haagplant-met-eeen-stekelig-kantje>
- <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=17425>
- <http://www.drachtplanten.nl/PLD.Fotos/BijplC/Crataegus/Crataegus.htm>
- <https://natuurmomenten.info/alle-weken/week-21b/>
- <https://bomenwijzer.be/boom/93>
- <https://www.bomenstichting.nl/infotheek-en-faq/informatie-over-bomen/meidoorn.html>